

6 Växmossen & Kottorp

Foto Uno Johansson

Hjortron på Växmossen, en smak av Norrland i Linköpings norra skogsbygd.

Foto Jan Måreby/Nardus

Öppna kalmossepartier ger norrlandskänsla åt kommunens största mosse. En säregen miljö som är uppbyggd av växterna själva under årtusenden. Inte långt från mossen ligger barrskogsreservatet Kottorp.

Växmossen är mest storslagen i den centrala delen, där öppna ytor ger överblick. Här är det vitmossorna som regerar. Olika arter har olika färger: rött, ljusgrönt, brungult. Överallt växer också tuvull, som med sin ensamma ulltött i toppen är så karaktäristisk för mossar. Uppe på mosstuvorna är det tillräckligt torrt för att ljung och renlav ska trivas. I de riktigt fuktiga partierna, så kallade hölJOR, hittar vi i stället vitag, kallgräs och dystarr. Spridda på mossen växer små klena tallar. Längs kanterna står en tätare och lite resligare tallskog med högvuxet ris av skvattram och odon. Mossens utbuktningar och fastmarksholmar gör området varierat och mossen räcker hela dagen om du vill utforska alla delar. Håll utkik efter tranbär och hjortron!

I norra och framförallt södra delen av mossen har det tidigare bedrivits torvtäkt. Torv kan användas som bränsle, men i vardagslag hittar vi framförallt torv i köpejord för trädgård och krukväxter. Den består av delvis förmultnade växtdelar. Att växterna inte bryter ner fullständigt beror på att det är ont om syre i den blöta mossen. Vitmossor är de viktigaste torvbildande växterna. De kan tyckas vara små och sladdriga organismer som mest består av vatten, men när århundrade läggs till århundrade blir det ett imponerande torvlager. I Växmossen är torvlaget omkring fyra meter tjockt.

Eftersom nedbrytningen inte är fullständig finns det spår av forntida vegetation bevarad i torvlagen. Särskilt pollenkorn bevaras så bra att de går att känna igen efter flera tusen år. Undersökningar i Växmossen visar på den historiska utvecklingen. I den understa gyttnan finns skal av kiselalger

som levde i ett något salthaltigt vatten, en vik av Yoldiahavet, för omkring 11 000 år sedan. I lager ovanför hittades i stället sötvattensarter som visar på insjöförhållanden. Därpå vidtar torv av kärrväxter, främst starr, men också rester av lövträd. Sjön blev kärr och lövsumpskog innan det mäktiga lagret av vitmossa tog vid.

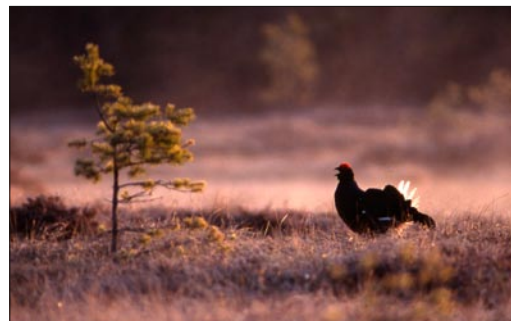

Foto Jan Gustafsson

Tidiga vårmorgnar spelar orrar på Växmossen.

Vinterutflykt i gammelskogen i Kottorps naturreservat.

Foto Jens Johannesson

Kottorps naturreservat

Någon kilometer norr om Växmossen ligger Kottorps naturreservat. Här kan du vandra i gammal barrskog, inte minst bland grova högvuxna tallar. Yngre gran bildar ett undre trädskikt mellan tallarna och i framtiden tycks skogen bli mer granpräglad. Det är gott om döda träd till glädje för en mängd gammelskogsarter. Ett exempel är den lilla långfliksmossan som växer på kraftigt murkna liggande granstammar i fuktiga områden. Enklare att känna igen är svampen tallticka, egentligen den enda ticka som växer på levande tallar. Fruktkroppar uppträder först på tallar som är över 100 år.

Från Ljungsbro, åk över till norra sidan av Motala ström vid Cloettas fabrik och sedan vänster mot Gunnarstorp. Från vägskälet "Tyttorp 2", utgår en bommad väg. Parkera här och följ den tills du ser mossen till vänster.

Följ der vägen vidare till det forna torpstället Eriksdal så hittar du Kottorps reservat strax norr därom.